

—
Estudi de
l'activitat
econòmica
i social al
centre
històric de
Palma en
temps de
Covid
—

PALMAXXI

Estudi de l'activitat econòmica i social al centre històric de Palma en temps de Covid

Elaborat per: Maria Cifre (Dra. en Antropologia Ambiental) i Juanjo Suárez (Geògraf).

Coordinació: Jaume Garau i Juanjo Suárez

Fotografia: Maria Cifre i Gizele Costa.

Edició i maquetació: Palma XXI

Agraïments: A Gizele Costa per la seva col·laboració en el treball de camp.

A la **Fundació Iniciatives del Mediterrani** pel seu suport, que ha fet possible bona part de la feina que aquí presentam.

Cifre, M.; Suárez, J.J. i Garau, J. (2020). Estudi de l'activitat econòmica i social al centre històric de Palma en temps de Covid. Palma XXI.

L'Associació **PALMA XXI** és una entitat ciutadana sense afany de lucre, independent i oberta; observatori sobre el passat, present i futur de la ciutat de Palma. Un projecte col·lectiu per reflexionar i dissenyar el futur de la ciutat, amb perspectiva històrica i participació ciutadana.

Contacte: info@palmaxxi.com

Web: www.palmaxxi.com

Més info a: facebook.com/PalmaXXI i twitter.com/PalmaXXI

Contingut

L'activitat econòmica i social al centre històric de Palma en temps de Covid: el fracàs de l'èxit.	4
Comerços.....	4
Vianants.....	5
Percepció residents	8
Percepció vianants i comerciants.....	12
Terrasses	13
Oferta d'allotjament.....	13
Habitatge	14
Conclusions	16
Annex: Imatges.....	18

L'activitat econòmica i social al centre històric de Palma en temps de Covid: el fracàs de l'èxit

La crisi mundial provocada per la pandèmia del Covid-19 ha tingut i seguirà tenint tot un conjunt de conseqüències socials, econòmiques i ambientals, tant a escala global com local. A Mallorca, entre d'altres, hem experimentat una aturada dràstica de l'activitat turística. A l'estudi que aquí es presenta,¹ identificarem quins són alguns dels principals efectes d'aquesta nova situació en el centre històric de Palma. Més específicament, hem considerat varis eixos d'anàlisi: l'afecció a l'activitat comercial: a l'ús de l'espai públic per part dels vianants; a l'ús de l'espai de places per part de les terrasses de bars i restaurants; a l'oferta d'allotjament a hotels, hostals i pisos de lloguer turístics; i a l'oferta d'habitatge de lloguer i de compra-venda; així com l'anàlisi de la percepció de residents, vianants i comerciants sobre algunes d'aquestes qüestions. L'àrea d'estudi que hem emprat es tracta de l'eix urbà Plaça de la Porta Pintada - La Seu.² També hem pogut fer un anàlisi comparatiu gràcies a l'estudi que la Fundació Iniciatives del Mediterrani amb la col·laboració de Palma XXI i Tramuntana XXI realitzà al 2018: "Capacitat de Càrrega Turística. Estudi al centre històric de Palma."³

Comerços

Al llarg dels segles, el centre històric de Palma ha estat la principal àrea comercial de la ciutat, alhora que ha mantingut el conjunt de comerços de proximitat que proporcionaven els productes de primera necessitat per a les veïnes, així com els serveis metropolitans. Tot i això, l'estudi de 2018 va evidenciar que els comerços tradicionals i aquells principalment dedicats a les necessitats de les veïnes del barri han estat significativament substituïts per comerços dedicats a l'activitat turística. A dia d'avui, amb l'aturada de l'arribada massiva de turistes debut a l'afecció de la Covid-19 a escala global, l'activitat comercial del centre històric de Palma s'ha vist greument afectada. En aquest sentit, a la zona d'estudi, entre La Seu i Plaça de la Porta Pintada, hem constatat que una gran proporció de comerços que habitualment estan destinats a turistes romanen tancats, sent especialment notable al carrer d'Argenteria

¹ Aquest informe ha estat elaborat per la Dra. Maria Cifre Sabater i per Juanjo Suárez, amb la col·laboració de Gizele Costa. El disseny i coordinació de l'estudi correspon a Jaume Garau i Juanjo Suárez. És un estudi promogut per Palma XXI amb el suport de la Fundació Iniciatives del Mediterrani.

² Per aquest estudi, a l'eix Plaça de la Porta Pintada – La Seu hem inclòs el carrer del Palau Reial, la Plaça de Cort, el carrer de Colom, el carrer de la Cadena, la Plaça de Santa Eulàlia, el carrer de Santa Eulàlia, el carrer de l'Argenteria, la Plaça d'En Coll, la Plaça del Marquès del Palmer, la Plaça Major, i el carrer de Sant Miquel.

³ Gómez (2018) *Capacitat de Càrrega Turística. Estudi al centre històric de Palma*. Fundació Iniciatives del Mediterrani: Palma.

(veure imatges 1 i 2) així com entre la Plaça Major i La Seu (veure imatges 3 i 4) - dos dels eixos urbans habitualment més transitats per turistes i grans grups de ‘creueristes’ (és a dir, de turistes que arriben a l’illa en creuer).

Entre els tipus de comerços que durant la primera quinzena de juny romanien tancats hi destaquen les gelateries (quasi el 100% de les que trobem a la zona d’estudi; veure imatge 5), les tendes de ‘souvenirs’ (al voltant del 65% estaven tancats; veure imatge 6) i les joieries-rellotgeries (quasi el 60% romanien tancats; veure imatge 7) i els establiments de restauració (també, amb quasi el 60% tancats; veure imatge 8). A més, romanien sense obrir nou comerços de moda i complements així com un total de tretze comerços d’activitats econòmiques variades. Les farmàcies suposen el major contrapunt d’anàlisi, ja que el 100% d’aquestes persistiren obertes. Finalment, cal remarcar que la presència d’un gran número d’activitats econòmiques no permanents (com els músics de carrer, estàtues humanes, artesans, la venda ambulant i els carruatges) que es situaven a la Plaça de la Porta Pintada, al carrer de Sant Miquel, a la Plaça Major i a La Seu, a la primera quinzena de juny es limità a algunes poques paradetes d’artesans a la Plaça de la Porta Pintada i Sant Miquel.

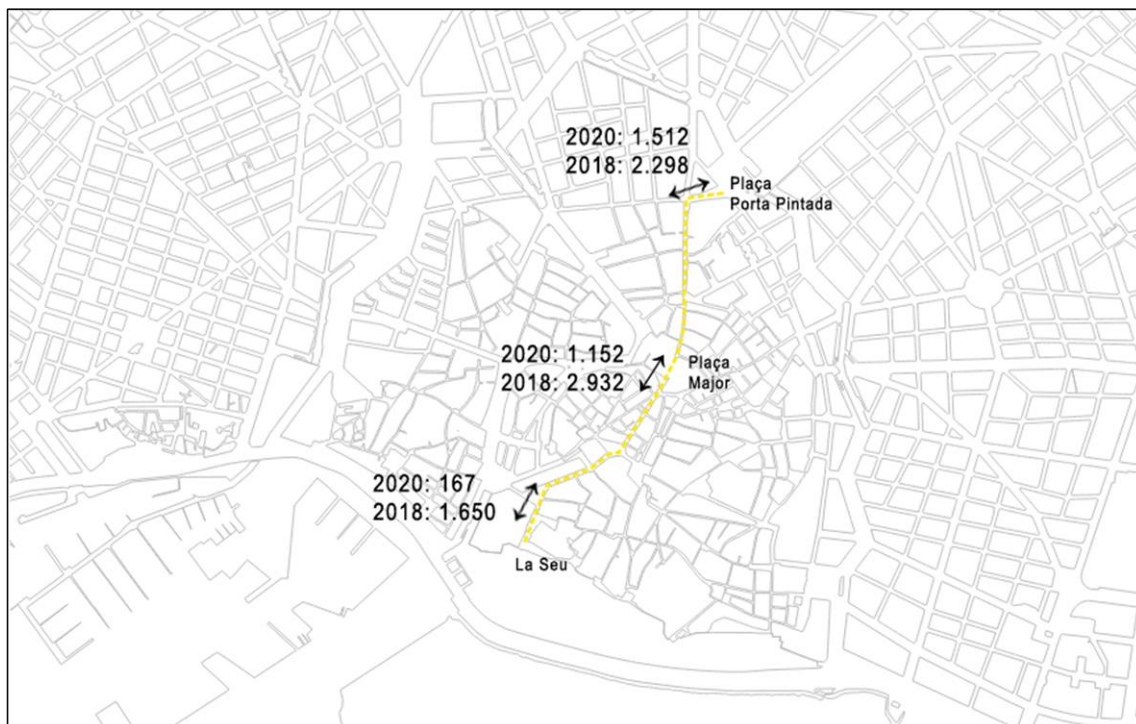
Comerços segons activitat econòmica a l'eix Plaça d'Espanya- La Seu (primera quinzena juny 2020)			
Tipus d'activitat econòmica	Total	Total oberts (horari habitual o reduït)	Total tancats
Gelateries	10	1	9
‘Souvenirs’	28	10	18
Joieries-rellotgeries	21	9	12
Restauració	59	25	34
Moda i accessoris	35	26	9
Farmàcies	6	6	0
Total comptabilitzats	159	77	82

Vianants

Una de les qüestions més particulars que hem identificat al centre històric de Palma en temps de pandèmia són els canvis entorn l’ús de l’espai públic per part dels vianants. Segons han evidenciat les dades quantitatives recollides en aquest estudi, conjuntament amb

L'anàlisi comparatiu amb les dades de l'estudi del 2018, concloem que els dos principals factors de canvi són la densitat de vianants i la proporció existent entre residents i visitants.

En relació a la densitat de vianants, seguint el 'mètode de les portes'⁴ ja emprat a l'estudi de 2018, hem pogut comprovar que durant la primera quinzena de juny a la Plaça de la Porta Pintada hi transitaven quasi un 35% menys de vianants que a l'estiu de 2018 (d'una mitjana de 1.512 a 2.298 vianants per hora). En el cas de la Plaça Major, hi circulaven un 60% menys de vianants per hora (la mitjana es reduïa de 2.932 a 1.152). El cas més extrem d'aquest estudi en relació a la densitat de vianants ha sigut el de La Seu, on la mitjana de vianants per hora s'ha reduït quasi un 90% (de 1.650 a l'estiu de 2018 a 167 durant la primera quinzena de juny de 2020).

Mitjana de número de vianants per hora, segons dades de 2018 i de 2020, a la Plaça de la Porta Pintada, Plaça Major i La Seu.

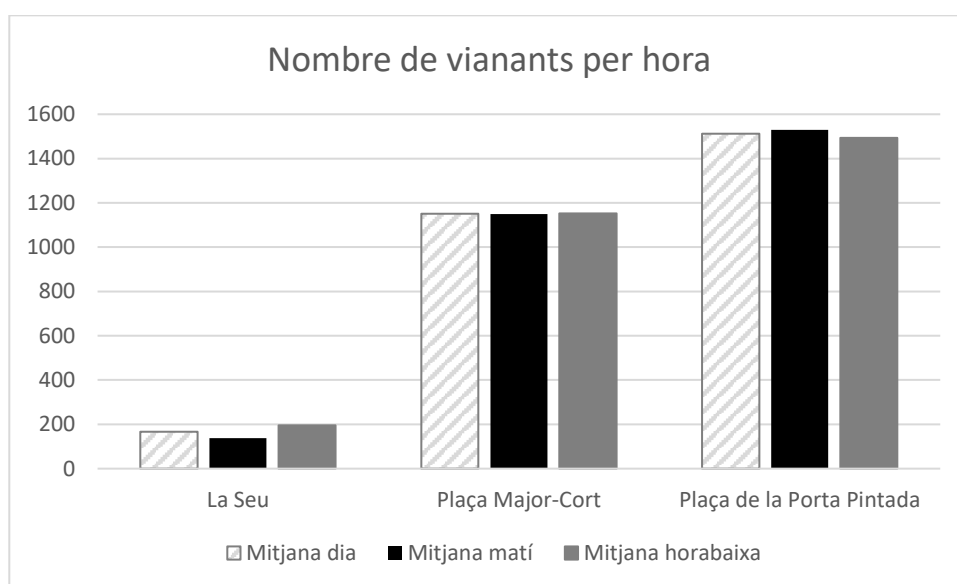
També en relació a la densitat de vianants, a cada un dels tres llocs analitzats hem comprovat que a l'horabaixa hi ha un lleuger augment en el número de persones transitant

⁴ "Desenvolupat a un estudi realitzat al 2016 a Barcelona sobre la incidència turística a l'espai públic (URBANing, 2016), (...) les portes són punts d'observació estratègics debut a que normalment hi circulen un gran número de persones. Segons el mètode de les portes, la persona que du a terme el comptatge es col·loca a cada porta i dibuixa una línia imaginària que creua el carrer. [Durant cinc minuts exactes,] cada persona (a peu, bicicleta o carruatge) que creui aquesta línia es comptarà." (Gómez 2018, p. 67)

als carrers del centre històric de Palma, tal i com evidencia l'augment en la mitjana de vianants per hora:

	Mitjana dia	Mitjana matí	Mitjana horabaixa
La Seu	167 pers./h	138 pers./h	195 pers./h
Plaça Major-Cort	1.151 pers./h	1.149 pers./h	1.152 pers./h
Plaça de la Porta Pintada	1.512 pers./h	1.530 pers./h	1.494 pers./h

Finalment, hem pogut constatar que hi ha diferències significatives en l'ús de l'espai públic en els tres punts d'anàlisi del centre històric. Així doncs, el trànsit de vianants a La Seu, zona habitualment transitada per nombrosos turistes, és molt inferior al trànsit registrat a la Plaça Major i a la Plaça de la Porta Pintada. De fet, la diferència és tal que a La Seu hi transiten un 90% menys de vianants que a la Plaça de Porta Pintada.

La segona gran diferència observada fa referència a la proporció de vianants residents i vianants visitants. Debut a la prohibició d'arribada de turistes internacionals i les restriccions als turistes nacionals, es pot deduir que la totalitat de vianants que transitaven els carrers del centre històric de Palma durant la primera quinzena de juny eren població resident. En els casos en que hem observat població aparentment estrangera, entenem que són persones amb residència a Mallorca o que la seva visita a la illa no respon a motivacions turístiques.

Per un altre costat, de la recollida i anàlisi de dades qualitatives sobre l'ús de l'espai públic dels vianants - a través d'observacions directes del carrer i d'entrevistes a vianants, comerciants i residents del centre històric de Palma -, tant a l'estudi del 2018 com a l'estudi que aquí es presenta, també en podem extreure varies conclusions rellevants. En aquest sentit, per exemple, la majoria de residents entrevistats al 2018 manifestaren que l'enorme densitat de vianants feia que durant els mesos d'estiu decidissin variar les seves rutes quotidianes per tal d'evitar els carrers amb major saturació turística (com el carrer de Sant Miquel), tot i que això suposés fer un trajecte més llarg per arribar a casa seva. També, molts residents manifestaren que l'ocupació de quasi tota la superfície dels carrers per part de petits i grans grups de turistes dificultava la seva mobilitat. De fet, a l'eix urbà que uneix la Plaça d'Espanya amb La Seu, trobar veïnes caminant amb la cistella de la compra, famílies amb carrets de bebè o persones majors amb caminadors era quelcom anecdòtic. No obstant, la situació durant la primera quinzena de juny de 2020 va ser notablement diferent: als carrers normalment transitats per grans grups de turistes hi trobem grans espais sense quasi ocupació (veure imatge 9), gent gran passejant (veure imatge 10), persones carregades amb bosses i cistelles de compra (veure imatge 11), famílies caminant amb carrets d'infants (veure imatge 12), infants jugant, així com d'altres transitant en bicicletes i patinets elèctrics (veure imatges 13 i 14). Aquestes diferències foren remarcades també per les percepcions dels residents entrevistats, les que analitzarem en major detall a continuació.

Percepció residents

Una de les qüestions que més han destacat els tres residents entrevistats és que a principis de juny hi ha hagut molts menys vianants pels carrers del centre històric de Palma que de costum. Per exemple, una veïna de la Plaça de la Quartera, un altre que viu prop de la Plaça Major i una altra a prop de la Plaça de Cort explicaren que els carrers del seu barri solen estar saturats de turistes que transiten d'un costat a l'altre i que ocupen l'espai de les places (principalment a través de l'ús de terrasses dels comerços de restauració). Tots ells emfatitzaren les molèsties que els ocasiona la presència de grans grups de turistes, ja que, segons les paraules del veí de prop de la Plaça Major "són els que més saturen els carrers ja que caminen lentament, van com despistats mirant les façanes; i els que van en grups de 20 o 30, que normalment són els que venen dels creuers, són els que més col·lapsen el centre [de Palma]. Aquest, ocupen tota l'amplada dels carrers - que al nostre barri són estrets - i a sobre s'aturen ben al mig per escoltar les explicacions dels guies, sense que paregui que els

importa que hi ha residents que també hem de caminar o creuar aquests mateixos carrers per anar a casa o a la feina.” La veïna de Plaça Quartera, afegia: “Ara dona gust caminar pel carrer de Colom, perquè quan hi ha creuers allò fa por. A mi el que me passava és que en sortir de la feina havia de creuar [el carrer de] Sant Miquel, i allò era de ‘locos’; era impossible. En canvi, ahir per exemple vaig sortir a passejar i vaig passar per Plaça de Cort. Amb l’hotel de davant l’Ajuntament tancat, quina pau [que hi havia]! Ara és una tranquil·litat el fet de passejar pel carrer, un gust.”

També, alguns residents subratllaren la diferència de renou als carrers del centre històric de Palma en relació a la situació habitual. Per exemple, una veïna de la zona de Plaça Quartera emfatitzà que quan hi ha una major densitat de vianants (segons ella, especialment als mesos d’estiu tot i que de cada vegada més també en primavera i tardor), a l’horabaixa no pot tenir les finestres de casa seva obertes ja que el renou que entra a casa seva és tan elevat que, emprant les seves paraules, pareix que “les turistes són dins la sala de casa”. Durant el confinament no es sentia quasi cap soroll, afegeix, tot i que amb l’entrada a les diverses fases de ‘desescalada’ del confinament, el renou del carrer és en una mescla de converses pausades i ocells, un ambient agradable que només es romp a les hores en que les obres de construcció d’un hotel de luxe a prop del seu habitatge es reprenen. La veïna, afegeix, “les obres no és una activitat turística però, en realitat, les obres que fan tant de renou i brutor són pels turistes, així que estam amb les mateixes.” En el cas dels veïns que a prop de casa seva tenen pisos que es solen llogar a turistes (a través de plataformes com Airbnb), l’aturada d’aquesta activitat econòmica, diuen, ha incrementat el nivell de tranquil·litat al barri: “davant casa nostra hi ha pisos que lloguen a grans grups de turistes, normalment joves, que solen fer festes. Ara mateix l’únic renou que tenim és el de la gent que va a la feina, gent que va a oficines, o de tendes; però no tenim el renou de l’oci turístic això se nota molt.” Entorn aquesta sensació de tranquil·litat, algunes veïnes també van fer referència a la disminució del trànsit motoritzat i la major disponibilitat d’aparcament pels residents. La veïna de devora la Plaça de la Quartera ens explicà també que en el cas dels carrers del centre històric on hi ha hotels s’ha notat molt l’aturada de la seva activitat ja que també han desaparegut els renou i embossos que normalment generen els camions de càrrega i descàrrega – una problemàtica que ja evidenciàrem a l’estudi de 2018.

En relació a l’ús de les places per part de les terrasses, les veïnes coincidiren en que els comerços de restauració són necessaris per a l’economia dels residents de l’illa, però que això no justifica l’ocupació abusiva de les places del centre històric de Palma. Una veïna va incidir en el fet que ara a Plaça den Coll només hi ha una terrassa oberta, i que li agrada “veure

més Plaça que no tanta taula i cadira.” Un altre veí va relacionar l’ús de places per terrasses de bars molt enfocats al turista amb la manca d’espais comuns per als residents del centre històric de Palma: “El nostre barri s’ha convertit en un aparador. Les places han estat ocupades per terrasses, cosa que és normal però que s’hauria de regular. A la Plaça den Coll record que abans tenia molta vida i ús comú, però ara si no consumeixes res a les terrasses pareix que no cau bé, que te miren malament, i sobre les fonts estan tancades. Ah! I no pots quasi ni passar de la quantitat de taules que hi ha.

Una qüestió també remarcada pels residents entrevistats fa referència a les relacions socials que s’han donat en temps de pandèmia i a l’ambient que aquestes han creat al barri. Així doncs, les veïnes accentuaren que aquests darrers mesos han conegut i han “posat cara” a altres veïnes que abans no sabien ni que vivien al mateix barri. Així ho expressava un d’ells: “Amb el tema dels aplaudiments a les 20h veies a gent sortir per les finestres que abans no sabies ni que vivien allà. També, hi ha molta menys gent als carrers, sobretot pel fet que no hi ha turistes, i això ha facilitat tenir converses espontànies amb altres veïnes i amb els comerciants del barri. Jo he xerrat molt amb la gent que m’he anat trobant. Amb els veïns ho hem comentat tot, des de la complicació que suposa a la gent [el problema del coronavirus] per temes laborals, per la limitació de la mobilitat i per la salut, però també hem parlat d’aquesta tranquil·litat que tenim ara al barri. Que s’aturés aquesta inèrcia que dúiem al centre amb el tema del turistes en massa, pareixia impossible, i molta gent està encantada. Jo no record Palma tan tranquil·la com ara. És un descans poder estar tranquil al lloc on vius.” També incidiren en el fet que, amb la falta de turistes “pareix que trobes més gent coneguda pel carrer, ja que no hi ha les cares desconegudes que ocupen la majoria del carrer perquè, almenys en temporada alta, els turistes ocupen tot l’espai. És una vida com més de barri. La gent dels comerços - que pobres, és vera que tenen menys feina i alguns ho estan passant malament, o directament ni han obert - està com més relaxada, tenen més ganes de saludar i conversar” afegia una altra veïna.

En relació a la tipologia de comerços que hi ha al centre històric de Palma, les veïnes coincidiren en tres principals anàlisis: la manca de tendes que satisfacin les necessitats dels residents (incloent productes locals), la dedicació dels comerços al turista i, com a conseqüència, la pujada de preus de botigues i comerços de restauració. El veí de prop de la Plaça Major així ho expressava: “Calen comerços més destinats a veïns. Visc aquí des de petit, els meus pares sempre han viscut aquí. Abans no hi havia cap Mercadona ni res així, però sí que hi havia tendes de barri, petits comerços on comprar, tipo un ‘colmado’, fruiteries, més forns. En els darrers anys, amb el creixement exponencial del turisme i la gentrificació, la

majoria de petits negocis han tancat, els preus dels lloguers s'han tornat prohibitius, el que ha facilitat l'entrada a negocis que no són familiars, que són grans multinacionals, com l'Starbucks que obriren a Cort. Al centre a mi m'agrada viure-hi, però en aquest sentit li falten moltes coses com a barri." En aquest sentit, una altra veïna, afegia: "és un problema [la manca de comerços destinats als residents]. Si tens urgència te veus obligada a anar al supermercat petit que hi ha [al carrer de la] Ferreria o a un altre a Coaliment que hi ha devora [la Plaça den] Coll, que són caríssims perquè en realitat són pels 'guiris'. Jo he conegut botiguetes que ja no hi són. Abans hi havia una botiga que feia cantonada on hi venien tassons de vidre i altres coses per a casa. Ara, tot ha desaparegut. Els petits comerços s'han substituït per tendes 'vintage', com de disseny o decoració. Tendes on no t'hi atures perquè són per gent que viu aquí 'd'alt standing'. O com els 'souvenirs' de devora La Seu, que són carrers als que els hi han donat la volta per la gent que baixa de creuers i per turistes de tot tipus. Això no ens resol res [als residents del barri], tot el contrari. Farmàcies en tenim, però no tenim per comprar menjar ni fruïteries que venguin productes fets a Mallorca; són coses que s'agraïrien." En relació a la venda de producte local, tots els residents remarcaren que els únics llocs on en venen són pareixen més tendes de 'souvenirs' que no un comerç on els residents puguin comprar-hi menjar. En aquest sentit, ressaltaren que els preus són molt més elevats que els de qualsevol altre supermercat de Palma, que solen ser de mida reduïda (en aquest cas, es feia referència a les botelletes d'oli d'oliva de 100ml, que és la quantitat màxima que es pot pujar a un avió) i que l'oferta de varietat de productes és extremadament limitada.

Segons aquests residents, la dedicació dels comerços al turista han contribuït a l'encariment dels productes que es venen o que es consumeixen al centre històric: "Els preus s'encareixen, la gent s'aprofita, i com a ciutadà d'aquí has de pagar lo mateix que un turista". Un altre ve, subratlla que "qualsevol cosa que fas aquí al centre històric], com prendre alguna cosa a terrassa, sopar, o comprar un article, te val més que si te'n vas més enllà d'Avingudes. Nosaltres com a residents del centre, si volem comprar o fer un pla hem de sortir del nostre barri. No podem fer el que tothom fa de sortir a prendre alguna cosa al seu propi barri." L'encariment dels preus dels lloguers també va sortir a conversa. Per exemple, un resident explicà que "el tema dels lloguers ha pujat a tota Mallorca, però és que al centre és impressionant. Molts veïns han partit d'aquí, els que queden són residents que tenen la sort de ser propietaris o de trobar alguns dels pocs pisos que deuen quedar a bon preu o, sobretot, gent estrangera amb alt poder adquisitiu que resideix al centre."

Percepció vianants i comerciants

En aquest estudi també recollirem les impressions de tres vianants i de tres comerciants. Tots els vianants coincidiren en que caminar per el centre històric de Palma a la primera setmana de juny era “molt més agradable” que quan els carrers s’omplen de turistes. De fet, un veí de la zona de l’Escorxador de Palma va expressar que ara venia més el centre debut a que hi ha menys vianants, i això li permetia poder anar al centre en bicicleta, cosa que normalment no podia fer. Tot i això, la reducció de l’activitat comercial a Palma va ser percebuda de forma diferent per aquests vianants. Un d’ells va remarcar que no li agradava veure “tanta persiana baixada” ja que creia li donava certa “sensació de crisi econòmica” i això el posava nerviós. Una altra vianant va emfatitzar que ella aniria menys al centre històric en cas que el nombre de comerços tancats augmentés: “Visc fora de Palma i jo, al centre, la veritat, és que sobretot hi venc de compres. Tota sola, amb la família o amb amigues, venim a veure tendes i a fer una copa quan hem acabat. La cosa es va recuperant poc a poc, però de moment encara hi ha molt poc ‘ambientillo’. Sí que és vera que pot ser és més agradable ara, però el centre d’una capital sense les botigues obertes perd la seva gràcia.” En canvi, el veí de l’Escorxador argumentà que “la majoria de tendes que veig tancades són ‘souvenirs’, hotels de luxe i llocs on la gent de Palma no hi solem anar. No vull dir que no me sàpiga greu, perquè pens en moltes famílies que ho deuen estar passant malament perquè tenen el seu negoci tancat, però pot ser si no tot anés tan cap als ‘guiris’, pues ara seria diferent i hi hauria més vida i l’economia no aniria tan malament.”

Els entrevistats a tres comerços del centre històric de Palma (una farmàcia, una tenda de ‘souvenirs’ i regals, i una merceria) coincidiren en que el nombre de clients ha caigut en picat, tot i la lleugera pujada al principi del ‘desconfinament’. Els tres comerciants ho associaren al fet que la majoria dels seus clients habituals són turistes, tot i que el client local seguia fent-hi compres. Per exemple, la treballadora de la tenda de ‘souvenirs’ explicà que durant tot l’any tenen clientela de Mallorca, però que sobretot reben turistes: “Els dies de creuers es nota moltíssim a les hores puntes. Deuen fer rutes perquè [la tenda] està a una ruta de pas i venen en grans grups. Ara, és una diferència brutal. Amb la desescalada un poc millor, però ni d’enfora hem recuperat el benefici que sol tenir el negoci” afegia. En el cas de la merceria, també amb majoria de clientela habitual turista i, per tant, amb la mateixa problemàtica, incidí en que “tot i ser una merceria, la gran part dels que compren aquí són turistes, supòs que per la zona de Palma on estam. Ara, almenys no fem zero de caixa al final del dia - com passa a altres establiments del mateix carrer -, ja que la gent mallorquina que ve a fer la passejada a Palma sol aturar-se a comprar alguna coseta.”

La treballadora de la farmàcia i de la tenda de ‘souvenirs’, ambdues residents al centre històric de Palma, remarcaren que una avantatja que havien percebut tenia a veure amb el trajecte de casa seva a la feina. Les dues, emfatitzaren que el que abans era “un suplici”, sobretot durant l’estiu, quan a Palma hi ha una gran quantitat de turistes, ara era “un moment molt agradable.” Així ho explicava una d’elles: “anar de casa a la feina era un estrès total. Jo hi havia dies que arribava a la feina amb moltes ganes de plorar, sobretot els dies que havia de caminar per Sant Miquel a les tres del migdia, amb aquella calorada i tota la gent que no te deixava ni caminar. Ara, jo fins i tot m’atreviria a dir que [el trajecte de casa a la feina] és com el meu petit moment de meditar. Fer aquest camí s’ha convertit en temps de qualitat.”

Terrasses

Durant la primera quinzena de juny, en el context de la crisi causada pel virus Covid-19, hem analitzat l’ocupació de l’espai públic de quatre places situades dins l’àmbit d’estudi per part de terrasses. A la Plaça d’Espanya, del total de deu bars i restaurants, vuit es mantien oberts, sis dels quals tenien terrassa (veure imatge 15). A la Plaça Major hi trobarem nou bars i restaurants, dels quals set romanien oberts, i quatre d’ells tenien terrasses (veure imatge 16). A la Plaça de Cort, dels onze bars i restaurants que hi ha només quatre estaven oberts, dos d’ells amb terrassa (veure imatge 17). A la Plaça de Santa Eulàlia, dels sis establiments de restauració, només la meitat estaven oberts i tenien terrassa (veure imatge 18).

Oferta d’allotjament

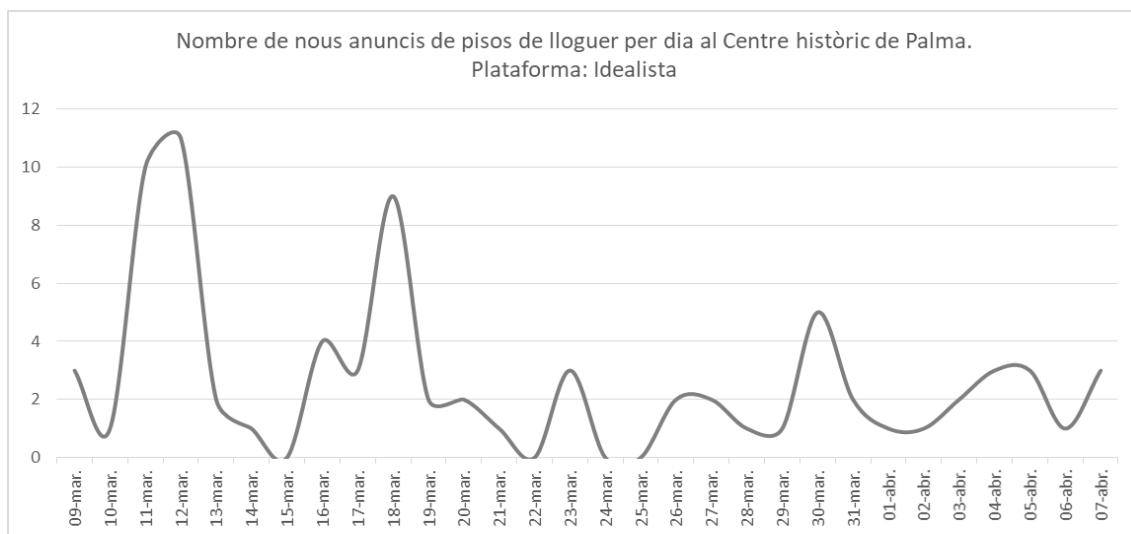
L’oferta d’allotjament a hotels i hostals al centre històric de Palma durant la primera quinzena de juny va ser molt menor a l’habitual: del total de 59 hotels i hostals publicats a la plataforma de reserves Booking.com, un total de 48 estaven tancats, el que suposa una reducció del 80% en l’oferta d’aquest tipus d’establiments. En canvi, l’oferta d’allotjament a pisos de lloguer turístic a través de la plataforma Aribnb no va patir grans canvis, tal i com es pot veure a la següent taula:

Dates	Número d’habitatges disponibles:
15-18 juny	161
18-21 juny	168
21-24 juny	168

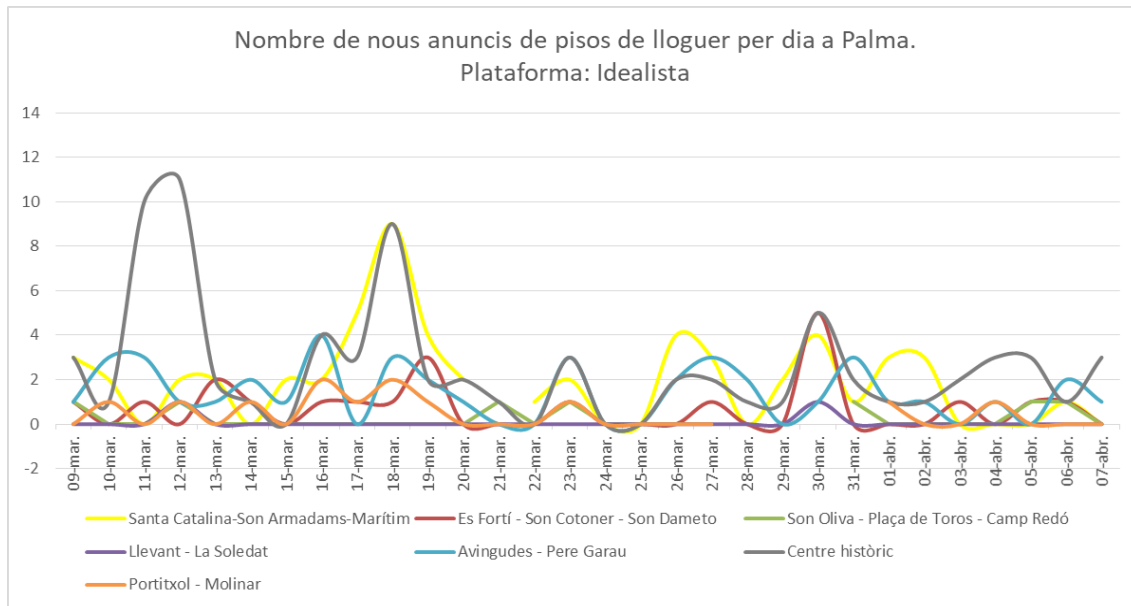
24-28 juny	190
15-18 juliol	152
15-18 agost	145
15-18 octubre	183
15-18 novembre	93
15-18 desembre	174

Habitatge

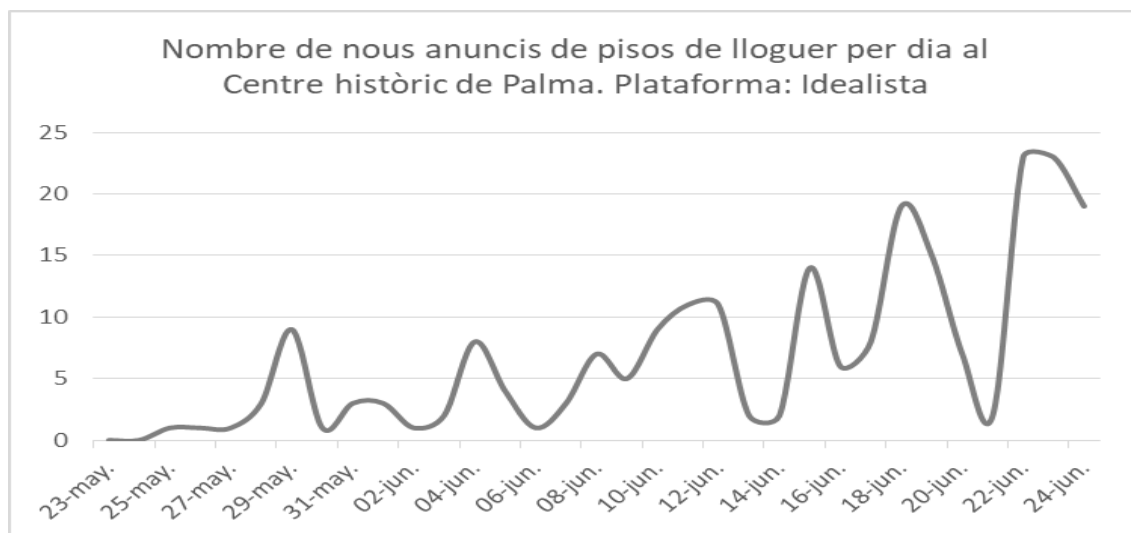
Un altre eix d'anàlisi d'aquest estudi són les variacions en l'oferta de lloguer i compravenda d'habitatge durant els dies previs a la declaració d'estat d'alarma el 14 de març i durant les setmanes següents. A partir del seguiment del nombre d'ofertes de lloguer al conjunt de Palma veiérem que, tot i que no va haver-hi grans increments, sí que es notaren dos pics d'ofertes just abans i just després de la declaració de l'estat d'alarma i el confinament, tal i com mostra la següent gràfica:

Analitzant les dades específiques a cada barri, podem veure que només Santa Catalina té una evolució similar al centre històric de Palma:

Les dades de l'oferta d'habitatges en lloguer durant el mes de juny mostren que durant el darrer mes s'ha anat incrementant el nombre total d'ofertes, passant de les prop de 400 del mes d'abril a les més de 500 el mes de juny.⁵ El dinamisme en el nombre d'ofertes diàries, mostrat al següent gràfic, reflecteix aquesta pujada:

Pel que fa al preu de l'habitatge en lloguer, veiem que el 12% dels anuncis de pisos de lloguer publicats el 25 de juny tenen aplicat un descompte d'entre el 5% i el 28%.

⁵ 441 el 26 de març, 403 l'1 d'abril i 362 el 7 d'abril, en comparació a les 562 el 25 de juny.

En relació a la compra-venda d'habitatges, hem pogut comprovar com el 7% dels 993 anuncis publicats el 24 de juny tenien descomptes aplicats al llarg del darrer mes. La majoria descomptaven menys d'un 8% del preu original.

Conclusions

A mode de conclusió, i en relació a l'activitat comercial del centre històric de Palma, podem dir que la manca d'arribada de turistes debut a les restriccions imposades per fer front la pandèmia mundial del Covid-19, ha provocat que una gran proporció de comerços es mantinguessin tancat, almenys durant el desenvolupament d'aquest projecte (la primera quinzena de juny de 2020). Els comerços més afectats foren les gelateries, les tendes de 'souvenirs', les joieries-rellotgeries i els establiments de restauració. Creiem que aquesta situació fa visible la falta de resiliència que actualment té el model econòmic del centre històric de Palma davant situacions de crisis que afectin a l'indústria turística a nivell supralocal. Per un altre costat, també considerem que aquesta circumstància evidencia la baixa dedicació de l'activitat comercial d'aquesta àrea per a respondre a les necessitats dels veïns i veïnes del barri, qüestió que els residents entrevistats també emfatitzaren.

L'ús de l'espai públic per part de vianants també va sofrir importants canvis. Per un costat, la densitat de persones transitat pels carrers del centre històric va ser molt menor a l'habitual, especialment als llocs on normalment hi transiten molts turistes, com és el cas de La Seu. Per un altre costat, destaca que la totalitat de vianants eren residents a Mallorca, debut a la manca d'arribada de turistes.

Els residents emfatitzarem que la falta de saturació dels carrers per masses de turistes els havia provocat que als seus barris hi reïnes tranquil·litat i silenci; que millorés la seva mobilitat tant a peu com motoritzada; i que es donés una major interacció entre les veïnes i comerciants. També ressaltaren que al centre històric de Palma fan falta més comerços destinats a suplir les necessitats dels residents i més venda de productes locals, i que els preus dels productes que es venen són molt més alts que a altres indrets de la ciutat.

Els vianants entrevistats, tot i reconèixer que passejar i moure's pel centre era molt més agradable que de costum, manifestaren també la preocupació per la gran quantitat de comerços tancats. Els comerciants, al seu torn, expressaren inquietud per la disminució del número de clients. Tot i això, algunes empleades també reconegueren que tenien una major

qualitat de vida debut a que el trajecte de casa seva a la feina no era tan estressant com solia ser quan els carrers eren plens de turistes.

L'oferta d'allotjament a hotels i hostals va sofrir una forta davallada, metres que l'oferta de pisos de lloguer turístic aparentment es mantingué sense grans canvis. L'oferta d'habitatges en lloguer va experimentar cert dinamisme, mentre que els preus tant dels habitatges de lloguer com d'habitatges en venta patiren una lleugera davallada.

Annex: Imatges

Imatge 1: Comerços tancats al carrer d'Argenteria (foto: Maria Cifre).

Imatge 2: comerços tancats al carrer d'Argenteria (foto: Maria Cifre).

Imatge 3: Comerços tancats al carrer del Palau Reial (foto: Maria Cifre).

Imatge 4: Comerços tancats al carrer del Palau Reial (foto: Maria Cifre).

Imatge 5: Gelateria tancada a l'eix urbà La Seu-Plaça d'Espanya (foto: Maria Cifre).

Imatge 6: comerç de 'souvenirs' amb venda de producte local tancat a l'eix urbà La Seu-Plaça d'Espanya (foto: Maria Cifre).

Imatge 7: Joieria-museu tancat a l'eix urbà La Seu-Plaça d'Espanya (foto: Maria Cifre).

Imatge 8: comerç de restauració tancat a l'eix urbà La Seu-Plaça d'Espanya (foto: Maria Cifre).

Imatge 9: Baixa densitat de vianants a la Plaça Major (foto: Maria Cifre).

Imatge 10: Gent gran passejant a la Plaça Major (foto: Maria Cifre).

Imatge 11: persones caminant amb bosses i cistelles de compra (foto: Maria Cifre).

Imatge 12: famílies caminant amb carrets d'infants (foto: Maria Cifre).

Imatge 13: bicicleta circulant per la Plaça Major (foto: Maria Cifre).

Imatge 14: patinet circulant pel carrer de Sant Miquel (foto: Maria Cifre).

Imatge 15: terrasses a la plaça d'Espanya (foto: Gizele Costa)

Imatge 16: terrasses a la plaça Major (foto: Gizele Costa)

Imatge 17: terrasses a la plaça de Cort (foto: Gizele Costa)

Imatge 18: terrasses a la plaça de Sant Eulàlia (foto: Gizele Costa)

